

PODZIW (18) *sb m*

o jasne.

sg *N* podziw (1). ◇ *D* podziwowi (1). ◇ *A* podziw (16).

Sł stp, Cn brak, Linde także XVII(XVIII) – XVIII w.

1. Zdumienie, zwykle połączone z dodatkowymi silnymi emocjami, jak strach lub szyderstwo; *stupor* *PolAnt* (14) : Przypomniacie sobie dni pierwsze/ w których/ [...] podięliście wielkie boiowanie trapienia: częścią gdy y lekkościami y wciŃki byliście wytławieni ná podziw: częścią też/ gdyście [...] *CzechEp* 25.

W połączeniu z przymiotnikiem oznaczającym intensywność (3): *BibRadz* *3v; przez którą [tj. świadomość o przyrodzeniu] ony rzeczy które ná niebie y ná ziemi fą [...] poznawamy: y wielu zaiŃte trudnych rzeczy przyczyny przez nie możemy powiedziec/ czo zá wielki podziw między póspóltwem bywa. *KwiatKsiąż* I4, G2v.

W połączeniu szeregowym (1): Wziąłem tedy kubek z ręki Páńkiew/ y nápawałem z niego wŃytki narody do których mię Pan póŃlał. [...] ku zborzeniu ich/ á ku złozeniu ich ná podziw/ y ná póŃwiŃtowanie y ná przeklęctwo [ut ponerem eas in solitudine, in stuporem, in sibilum] *BibRadz Ier* 25/18.

Zwroty: »by(wa)ć (a. stać się) w podziw, za podziw, ku podziwowi, na podziw« [w tym: komu (3), u kogo (2), między kim (1), przed kim (1)] = *admirabilem esse, stupori a. in stuporem esse, spectaculum fieri* *PolAnt* [szyk zmienny] (6:2:1:1): ábowiem Ńtálimy Ńię ná podziw Ńwiátu/ Aniołom/ y ludziám. *BibRadz* 1.*Cor* 4/9, *3v, 2.*Par* 7/21; Ale w Krolach/ Xiążętach/ [...] dobrotliwość [...] / za wielki podziw bywa *KwiatKsiąż* G2v; Przez który wczynek niewiem komuŃ węczy był/ ielŃze nieprzyacielom ku podziwowi/ albo przyjacielom ku [...] pociefze. *KwiatKsiąż* Nv, I4; *HistLan* F2; *BudBib Sap* 8/11, 2.*Mach* 7/20; Iż nas wđdy názywa brácią/ [...] tedy y to v mnie wpodziw *CzechEp* 95; [*BibRadz Deut* 28/37 (*Linde*)].

»w podziw [co] mieć« (1): o iákaż to ielŃ w nędznych ludzióch wádá/ [...] Gdyż pieniądzom dáleko więtfzá czeŃc dziááiá/ A w podziw Ńkárby máiác po nich Ńie wdáiá. *HistLan* E3v.

[Wyrażenie: »w podziw ludzki«: Niech gry w podziw ludzki zmyŃlone/ w ten dzień [niedzielny] mieyfćá żadnego niemáią *SzczerbSpecSax* 426 (*Linde*).]

2. *Potwór, monstrum* (1) : Wunderbar. Potworá. Dźiw. Podziw. Monstrosus. *Calag* 577a.

3. Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówka: *bardzo* [cum ai] (3) :

»na podziw« (2): OdráziłeŃ odemnie przyacióły wŃytki/ IelŃtem w ich oczu ná podziw brzytki. *KochPs* 131; *WujNT Col* 2/15; WŃzczepię w ferce iey/ day to/ Ńłużkę niewolnégo/ Lecz młódzienćá ná podziw we wŃzem wdátnégo. *GosłCast* 16.

»nad podziw« (1): O iáko márna ŃtáláŃ Ńię [*Polsko*] nád podziw: powtarzáiác póŃtępkki złe Ńwoie. *PowodPr* 19.

Synonimy: 1. *zdumienie, zdziwienie, zumienie*; 2. *monstrum, potwora, straszydło*.

Cf **PODZIWIENIE**